

2020-ban három patinás dunántúli megyénk – Somogy, Zala, Veszprém – állami erdeit kezelő, három országosan ismert állami erdőgazdaság is megalakulásának fél évszázados jubileumát ünnepelte, melynek keretében fontosnak tartották maradandó könyvalakba önteni 50 éves múltjuk történeteit. A jeles évforduló alkalmából megjelent igényes és tartalmas kiadványok szerzőinek, szerkesztőinek segítségével rajzoljuk meg most a sok évtizedes bakonyi, somogyi és zalai állami erdőgazdálkodás legfontosabb eseményeit.

Nagy László főszerkesztő

Bakonyerdei történetek fél évszázad távlatából

A Bakonyerdő Zrt. 2020-ban, fennállásának 50 éves jubileuma alkalmából megjelenő Emlékkönyv egykori vezérigazgatók, nyugalmazott kollégák, jelenleg is aktív munkatársak története, emlékei által igyekszik bemutatni az elmúlt évtizedek meghatározó időszakait, kirajzolódní en-gedi jelenünket.

A cég dolgozójaként átélt élményeiken, meghatározó emlékeiken keresztül engednek bepillantást a Társaság egykori életének történeteibe, mosolyt vagy olykor könnyeket csalva az olvasó szemébe. „Az emlékek segítenek nekünk, hogy a mulandót halbatatlan-ná tegyük, hogy a mások számára jelentéktelen, vagy a sokak által elfeledett emlékeket magunk számá-ra örökre megörizzük.”

Honnan indultunk és merre tartunk? Az 1945 előtti időszakban a Társaság által kezelt területen Esterházy Hitbizományi uradalom, a Veszprémi Püspökség Uradalma, a Festetics Hitbizományi Uradalom voltak a legjelentősebb szervezett rendelkező erdőgazdálkodók a második világháború előtt. A világháborút követően az erdők állami tulajdonba kerültek, állami erdőgazdálkodó szervezetek jöttek létre.

Az 1960-as évtized végén a gazdaságirányítás új módszereinek bevezetése – az erdészeti ágazaton belül a fakitermelés, fafeldolgozás és értékesítés egyazon keretbe foglalása – új felállást képviselő nagyvállalatok megszületését eredményezte.

1970–1988 – A folyamatos fejlődés időszaka

Az átállás következtében fokozatosan megvalósult a termelőeszközök koncentrációja, a termékek korszerűsítése, alapvető fontosságúvá vált a jövedelmezőség, ami megkövetelte az önállóság, kezdeményezőkérség, közgazdasági szemlélet elterjedését, alkalmazását a szakma minden szintjén.

Az erdészeti ágazat irányítására 1967-ben létrehozták a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumon (MÉM) belül az Erdészeti, később Erdészeti és Faipari Hivatalt. A MÉM közvetlen felügyelete és irányítása alatt 14 állami erdő- és fafeldolgozó gazdaság, 5 állami vadgazdaság, 1 állami park-erdőgazdaság, 1 tanulmányi erdőgazdaság, 4 állami faipari vállalat, 5 fagazdasági szakkvállalat alakult.

Ez Veszprém megyében akkor három, már működő vállalat, a Magasbakonyi Állami Erdőgazdaság, a Keszthelyi Állami Erdőgazdaság és a Budapesti Fűrész-, Lemez- és Hordóipari Vállalat Vinyesándor-majori Fűrészüzemének összevonását eredményezte. Ennek eredményeként 1970. január 1-jével megalapításra került a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság (BEFAG). Többeket meglepetésként ért, hogy az újonnan létrejött BEFAG központjaként Pápa helyett Keszthelyt jelölték ki.

A vállalat 17 önálló egységgel (11 hagyományos erdészeti: Keszthely, Monostorapáti, Sümeg, Nyírád, Pápa, Balatonfüred, Bakonybél, Bakonszentlászló, Devecser, Farkasgyepű és Ugod; 3 fűrészüzem: Vinyei, Tapolcai és a Franciavágási; 1 műszaki erdészeti; 1 gépjavító üzem; 1 építésvezetőség) 69 335 hektár területen 10 334,5 e m³ élőfakészlettel kezdte meg az új típusú gazdálkodást. 1971-ben megszűnt a Nyírádi Erdészeti.

Az első évek az összezsírozódás és a megismerkedés jegyében teltek. Az éves feladatokat a Központ határozta meg, akárcsak a tervutasításos rendszerben. 1973-ban megkezdődött az üzemszerű termelés Zalahalápon. A BEFAG sikeres ösztöndíjprogrammal és nyári munkalehetőséggel támogatta a szakma iránt érdeklődő fiatalokat. A hetvenes években indult generáció tagjai közül több százan helyezkedtek el a vállalatnál, és közülük sokan évtizedeken át itt is maradtak.

Az iskola elvégzése után a szolnoki erdőgazdaságnál kezdtem, majd hazakerültem a pápai erdészethez. Annyi tennivaló volt, hogy negyven fővel csemetéket ültettünk hosszú éveken át. Később tizenkét fő munkacsapatom volt, szerződött dolgozókkal, fakitermelő brigáddal. Szolgálati időm alatt összesen 1 350 000 fát ültettünk el bujtókapával, csákánnyal. A Bakonyerdő Döbrönte falu népének melet, munkát és megélhetést adott. Az erdészeti mindig segített – írja Kovács László, aki 2020 augusztusában vehette át a 60 éves jubileumra szóló vasdiplomáját.

Diploma után, 1969-ben természetes volt, hogy kezdő erdőmérnökként ennél az erdőgazdaságnál helyezkedem el. Olyan biztonságot, anyagi és erkölcsi háttérrel adott, amit nem mindenhol kapott meg az ember – írja Németh Sándor

50 éves fennállás emlékét őrző tábla Huszárok-előpusztán

Fakitermelési munkálatok

Miklós nyugalmazott vezérigazgató-helyettes, aki 40 év alatt fizikai munkástól a gyakornokon át eljutott a vezérigazgató-helyettesi posztig.

1988–2010 – A nagy változások időszaka

A rendszerváltás nagy változásokat hozott a BEFAG életében is. 1990-től a kárpótlás miatt 7100 hektár magántulajdonba került, majd később a megyék átszervezése miatt 62 400 hektárra csökkent a kezelt terület. 1993-ban megtörténik a részvénytársasággá alakulás.

Mindhárom volt műszaki üzem önálló kft.-ként működött tovább. Egyszemélyi tulajdonos a Magyar Állam, képviselője az Állami Vagyongazdálkodási Társaság. Az új elnevezés BEFAG Rt., amelyet egy kijelölt igazgatóság (4+3 fő) igazga-

Kíméletes közelítés

Dinaco típusú rönkvágó szalagfűrész a Franciavágási Fűrészáru Gyárban

tott, munkáját felügyelőbizottság (3+2 fő) felügyelte. Aztán jön megint egy nagy átalakulás, a kárpótlás és privatizáció.

Voltak sorsokba vágó események. Ezek sorába tartoznak a privatizációs biztos általi elbocsátások, főként pedig az általa teremtett bizonytalanság. A legnagyobb „földrengést” a központ Keszthelyről Pápára költöztetése jelentette 2001-ben. Többek munka nélkül maradtak, mások átjárni kényszerültek. A változások kihatással voltak a gazdálkodásra és az eredményességre. Amint az elmúlt fél évszázad bizonyítja, sokoldalú elvárások mellett is lehet sikeresen az élményben tartani egy ilyen nagy vállalatot – ha a politika nem szól közbe – írja Ecsedy Tamás, aki 35 éven át volt a cég dolgozója.

A részvénytársaság központja 2001. július elsejével átköltözött Pápára és sor került a névváltozásra is Bakonyerdő Erdészeti és Faipari Részvénytársaság, amihez ma már a jellegnek megfelelő „zártkörűen működő” jelző is csatlakozott. 2004-ben jött létre a Balaton-felvidéki Erdészeti Erdei Iskola, az Eszterházy Erdei Iskola és a Tallós Pál tanösvény is. 2005-ben leállt a zalahalápi gyár fűrészüzeme, majd ugyanabban az esztendőben megszűnt a Sümegi, míg 2009-ben az Ugodi Erdészet is.

2010-től napjainkig – Az alkalmazkodás időszaka

A természetvédelmi szempontok további erősödése mellett a szakma kormányzati megítélése is megváltozott. Hatalmasabbá váltak a közjóléti funkciók. Nagyobb hangsúlyt kapott a jövő generációjának szemléletformálása, megújultak vendégházak, Sárosfői alkotóházunk.

2015-ben a Bakonyerdő kialakította az erdőgondnoki rendszert. Az eredményes gazdálkodás hasznát, az uniós és állami forrásokat újabb létesítményekbe fektette. Magyar Termék Nagydíjjal, Család Barát Munkahely címmel és Érték Minőség Nagydíjjal ismerték el munkánkat. 2017-ben megszűnt a Monostorapáti Erdészet. A változások ugyan kisebb lendülettel, de ebben az időszakban is folyamatosan zajlanak.

Napjainkban a Bakonyerdő Zrt. a Balaton-felvidék és a Magas-Bakony erdeinek kezelőjeként az állami tulajdonú erdővagyonból 63,4 ezer hektár földterületen, ezen belül 60,4 ezer hektár erdőterületen folytat erdőgazdálkodást.

A Bakony erdei...

Társaságunk gazdálkodási területén hét hagyományos szervezetben dolgozó erdészet működik. A Bakonyerdő Zrt. összesen 56 ezer hektár kiterjedésű területen folytat vadgazdálkodási tevékenységet hat vadgazdálkodási egység működtetésével.

Társaságunk két fafeldolgozó üzemet működtet: a BEFAG Parkettagyárat Zalahalápon és a Franciavágási Fűrészáru Gyárat Ugod község határában. A faipar üzemmérete különbözteti meg a Bakonyerdőt a többi erdőgazdaságtól, hiszen mind a feldolgozási tevékenység összetettsége, erőforrásigénye, mind a közvetlen versenyipiaci jelenlét különleges figyelmet igényel. A faipari ágazat a Bakonyerdő Zrt. összes árbevételeiből mintegy 40%-os mértékben részesedett a parkettagyártás kiszervezéséig, mely 2020-ban megtörtént és önálló céggént működik tovább.

Nehéz 39 évnyi, egy helyen eltöltött munkaviszony tanulságait röviden összefoglalni. A közel négy évtized alatt volt szocialista gazdálkodás, rendszerváltás, kárpótlás, EU-tagság, voltak hatósági és belső átszervezések, változtak kormányok, vezérigazgatók. A temérdek változás főként arra tanított meg, hogy leginkább a jó minőségű szakmai munkára, az éves és napi feladatok becsületes végrehajtására kell odafigyelni – írja Farkas Attila, nyugalmazott erdészeti igazgató.

Erdészeti feltáróút a Bakonyban

Saját tapasztalatként elmondhatom: megfelelő szakmai tudás mellett csakis kellő alázattal és gondoskodással lehet ezt a munkát elvégezni, ugyanis a természetben történő bár-

Hubertlaki-tó, népnyelven a bakonyi Gyilkos-tó

minemű beavatkozás hosszú távú felelősséget jelent – mondja Tóth Péter, a Keszthelyi Erdészet kerületvezető erdésze, aki 2018-ban az év erdésze volt.

50 év egy erdő életében is jelentős időszak, egy vállalat, egy erdőgazdaság szempontjából pedig teljes korszak. Egy teljes korszak áll mögöttünk, amelynek során több erdészgeneráció szentelte szakmai munkáját, s büszkén merem állítani, egész életét erdeinknek.

Ez alatt az 50 év alatt erdészek, erdőmérnökök, két kezükkel dolgozó erdei és faipari munkások, gazdasági szakemberek munkálkodtak azon, hogy erdőgazdaságunk egyet jelentsen az értéktéremtő, hagyományörző, ugyanakkor innovatív, a jövő tekintetében megoldásokat kereső és nyújtó vállalkozás képével. *Ezúton is köszönöm mindannyiuk áldozatos munkáját* – hangzottak el Varga László vezérigazgató gondolatai a jubileumi ünnepségen.

Forrás: **Bakonyerdő Zrt.**

Szerkesztette:

dr. Patocskainé Lunk Eszter

Természet Háza látogatóközpont Gyenesdiáson